

מורי ברנקו וייס יקרים,

"אני צריך להספיק הרבה חומר", "אני צריך להיות בטוח שהם מבינים", "קודם שהתלמידים ידעו את מה שאני למדתי", אמירות אלו נשמעות לעיתים קרובות כשמתנהל שיח עם מורים בנושא של למידה לשם הבנה.

ייתכן שיש קושי במושג למידה לשם הבנה, שכן למידה אמיתית מתרחשת כאשר יש הבנה. בכל מצב אחר ישנה אולי הוראה. ותחושה של העברת מידע. אך למידה היא השלב שבו הלומד מצליח להפוך את הידע לחלק ממנו. הרגע שבו מתחולל החיבור ביניהם – זה הרגע שבו מתבצעת הלמידה. כל הפעולות האחרות הן אולי דרך להספיק חומר, או דרך להפגנת שליטה בכיתה, אך אלו פעולות אחרות מפעולת הלמידה.

אנחנו יכולים לברר זאת על עצמנו כמבוגרים: מתי אנחנו בחוויה של למידה? זה קורה לנו לרוב כשאנחנו מצליחים להיות בחוויה של גילוי. זה לא בהכרח קרה לנו בזמן שיעור או הרצאה. אבל כשזה קורה לנו, אנחנו יודעים ומרגישים שזה קרה.

האתגר הגדול שלנו הוא לייצר ליותר תלמידים ביותר רגעים של היום-יום שלהם בבית הספר את החוויה הזו. יש דרכים רבות להגיע לזה. אתמקד בשלושה עקרונות שהם בעיניי חשובים במיוחד:

שאלת שאלה - בחינוך אנחנו רגילים שהמורה שואל שאלות והתלמיד צריך לענות כדי שנוודא שהוא ידע. למידה אמיתית מתרחשת כשהתלמיד הוא זה ששואל שאלות. אווירה לימודית שמאפשרת סקרנות וגורמת לתלמיד לשאול שאלה היא אווירה של למידה. היכולת שלנו לגרות, להזיז מאזור הנוחות, לערער, תעלה את המוטיבציה של התלמיד להשתתף כי הצלחנו לגרום לכך שיהיה משהו שיטריד אותו, בשיעור, בהפסקה, אחר הצהריים. הוא שואל ומחפש.

למידה פעילה - כשתלמיד עושה, יוצר, פרואקטיבי, הוא עסוק ביצירה. הלמידה היא חלק ממנו. הוא לא משפך שמישהו שופך לתוכו משהו. הוא מייצר את הידע והידע הוא חלק מהחוויה שלו, ובהמשך – חלק מהזהות שלו.

ביצוע הבנה מסכם – השלב שבו התלמיד יודע לעשות משהו עם מה שלמד: להסביר, ליישם, ללמד אחרים – כל פעולה שבה הוא מנכיח את הידע לסביבה,

מבינים בהוראה

מבהיר, קודם כל לעצמו ואחר כך לסביבה, את הידע שלו. זה מה שהופך את הידע מידע שביר לידע מבוסס וחזק יותר. יש משהו בטקסיות של הסיטואציה, שבה כולם יודעים שהידע הזה קיים אצל התלמיד וחוגגים את העובדה הזאת איתו.

כשהתהליך הזה של שאילת שאלות, פרואקטיביות וביצוע הבנה הופך להיות חלק מתרבות הלמידה וההוראה בבית הספר, אנחנו רואים שינוי ברבדים שונים, לאו דווקא פדגוגיים ישירים בבית הספר: פיתוח תחושת אחריות אצל הלומד, התחדשות מתמדת של המורה ואקלים מכבד ללומדים ולמלמדים.

תהליך זה מהווה את חוט השדרה שלנו כרשת ברנקו וייס, ובו שלושה צירים: ארגון לומד, למידה מבוססת הבנה והכלה.

ארגון לומד, שצריך לייצר שפה שבאמצעותה לומדים אחרת. המורה בברנקו וייס נדרש כל העת לייצר ולבנות את הסדירות שתאפשר לשאול שאלות ולהיות לומד פרואקטיבי.

למידה מבוססת הבנה, המבטיחה עיסוק מתמיד בכך שתבצע בכל אחד משלבי הלמידה הבנת עומק של כל אחד מהשותפים

והכלה – הוראה המבוססת על כך שכל תלמיד צריך להבין, לפעול ולייצר, לכל תלמיד יש מקום בכיתה וכל אחד מתקדם מהמקום שבו הוא נמצא, אין תלמד שלא שייך והלמידה שייכת לכולם.

חוברת זו רואה אור לכבוד פורום צוותי הנהלה של רשת ברנקו וייס העוסק בסוגיה של למידה מבוססת הבנה. כונסו בה מאמרים כולם פרי עטם של המורים שלנו ברשת ברנקו וייס, שבחיי היום יום שלהם בהוראה מחדשים ומייצרים את החוויה הזו של הוראה ולמידה. עבור כולנו זוהי הזדמנות אמת ללמידת עמיתים ולשיתוף אמיתי, כי הידע האמיתי קיים בתוך הכיתות.

מאחלת לכולנו לחוות הרבה רגעי גילוי והרבה רגעי משמעות בתהליך ההוראה שלנו,

עליזה